

Kertész Endre És Kertész Endréné

A képen anyám [Fischer Lenke] és apám [Kertész Endre] van. Fogalmam sincs róla, mikori a kép. Valamikor az 1930-as években készülhetett, Karcagon. 1935-ben házasodtak össze a szüleim, ez mindenképpen a házasságuk után lehetett valamikor, de még a megszületésünk és főképpen apám elvitele előtt. A háttérből arra következtetnék, hogy a nagyapámék udvarán készült, Karcagon. A kerítés ismerős, ettől jobbra van az öregek háza, balra pedig a nyomda. Úgy tűnik, hogy szerették egymást. Anyám, Fischer Lenke is Karcagon született, 1910-ben, de Jászberényben gyerekeskedett. Hogy kerültek oda, azt nem tudom, mint ahogy azt se, hogy mikor kerültek vissza Karcagra, a szüleire nem is emlékszem igazán. Anyám testvére, az Irén néni is Karcagon élt, a férje is karcagi volt, Grosz Ernő. Azt sem tudom, a szüleim hogyan ismerkedtek meg, és hogyan házasodtak össze. Ez a legnagyobb szégyenem. Állandóan készültem rá, és mindig azt hittem,

hogy ráérek. Ezek persze ilyen dumák, hogy az ember utólag igyekszik, meg tud is magyarázatokat találni. Apám Karcagon született 1908-ban. Énekelt a városi bömböldében. Így hívták a férfikart. A Rózsabokor nevezetű vendéglőben a híres Farkas Gyuri cigányprímás apját, aki brácsás volt, és ugyanolyan kicsi ember, mulatozás közben az ölébe ültette. Ezek akkor nem voltak olyan furcsák, mint ma. Nagyobb volt a zsidóságnak az asszimilálódása, beilleszkedése, ma így mondják. Apámra nem igazán hasonlítottunk. Az arca teljesen bennem van, erős állcsontja volt, úgy él a képzeletemben, hogy nagy ember volt testmagasságra. Ugyanakkor dacára annak, hogy ilyen vallástartó családban nevelkedett, ő teljesen alkalmazkodott a helyi viszonyokhoz. Cigányozott [Azaz: cigányzenére mulatott. -- A szerk.], focizott, énekelt, Pestre járt időnként a barátaival. Van egy olyan kép, amikor hárman állnak a Tudományos Akadémia előtt, jól érzékelhetően egy átmulatott éjszaka után. Ezek kiválóan alkalmas emlékek, hogy mint apa erősen felmagasztosuljon az emlékezetben. De sose ezt a részét értékeltem igazán az ő rövidke életének, hanem két másik dolgot: az egyik, hogy a nagyapám nyomdájának az egyetlen betűszedője volt, a másik az a doni illúzió. Amikor én verselni kezdtem, és időnként a formával is megpróbálkoztam, hibátlan magyaros nyolcasokat írtam, hogy 'apám a Don elfelejtett/ hiába vív játékkardom?' [theresienstadt-i ballada], ilyeneket írtam. Az egészről annyit tudtam, hogy munkaszolgálat, Don-kanyar és azzal kész. Apámból tulajdonképpen ez maradt meg, meg az, ha haragudott, akkor lefelé ráncolta a homlokát, ha meg csodálkozott vagy morfondírozott, akkor fölfelé. Ezt én is megtanultam. Mind a két irányba tudom a homlokomat ráncolni!